

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-4-42 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 16-05/107-48
Karar Tarihi : 18.02.2016

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN,
Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖRLER: Hale GÜNDÜZ, Şevket GÜLTEKİN

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Maysan Mando Otomotiv Parçaları San. ve Tic. A.Ş.
Organize Sanayi Bölgesi Yeşil Cad. No:26 Nilüfer/Bursa

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Maysan Mando Otomotiv Parçaları San. ve Tic. A.Ş.'nin şikayetçiye mal vermeyi reddettiği ve şikayetçinin rakipleri ile ortak hareket ederek şikayetçiyi pazar dışına itmeye çalıştığı ve böylelikle rekabeti engellediği iddiası.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- Şikayetçi teşebbüsün (Şikayetçi), Maysan Mando Otomotiv Parçaları San. ve Tic. A.Ş. (MAYSAN MANDO) ile bayilik sözleşmesi imzalamak suretiyle söz konusu firmanın üretip distribütörlüğünü yaptığı otomobil amortisörlerinin satış ve pazarlamasına başladığı,
- Şikayetçi'nin hızla büyümesi sebebiyle rakiplerinin MAYSAN MANDO'ya Şikayetçi'ye ürün verilmemesi hususunda baskılara başladığı,
- MAYSAN MANDO'nun bu baskılar üzerine, son mal sevkiyatını 2015 yılının baharında yaptıktan sonra resmi olarak bayilik sözleşmesini bitirmemekle birlikte artık Şikayetçi'ye ürün tedarik etmeyeceğini şifahen bildirdiği ve bu yolla Şikayetçi'yi pazar dışına ittiği,
- Şu anda mevcut otomotiv yedek parça piyasasında genel dağıtıcılar tarafından satışı yapılan ve ürettikleri ürün (amortisör) aynı olan üç firmanın bulunduğu, MAYSAN MANDO'nun ürettiği ürünün diğer ikisine kıyasla daha düşük kalitede olmasına karşın fiyatının makul olması sebebiyle özellikle Türkiye'nin doğu illerinde ve eski araçlar için tercih edilip kullanılmakta olduğu, bu nedenle de en fazla pazar payına sahip olan marka olduğu,
- Dolayısıyla bahse konu ürünün, ikamesi var gibi görünmekle birlikte, aslında fiyatları ve hitap ettikleri araçların jenerasyonları sebebiyle farklı müşteri gruplarına yönelik olduğu,
- Bu bakımdan bahse konu ürünü üretip pazarlayan her üç firmanın da aslında pazarda tekel konumunda bulunduğu ve birinden alınamayan bir ürünün başka bir distribütörden tedarik edilmesinin mümkün olmadığı,
- Son olarak, Şikayetçi'nin en fazla yatırım ve satışını yaptığı ürünü, rakiplerinin haksız ve hukuka aykırı baskısı sebebiyle MAYSAN MANDO'dan alamadığı ve bu yolla pazar dışına itildiği

iddia edilmiştir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 27.08.2015 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan 08.09.2015 tarih ve 2015-4-42/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 06.10.2015 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 15-37/593-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 03.02.2016 tarih ve 2015-4-42/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek, karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; MAYSAN MANDO ve bayileri arasında Şikayetçi'yi pazar dışına itmeyi amaçlayan bir anlaşma veya uyumlu eylemin olduğuna ilişkin herhangi bir bulguya rastlanmadığı; sevkiyattaki gecikmelerin MAYSAN MANDO'nun satışlarının ağırlığını sıfır otomotiv üreticilerine kaydırmasından ve stokların otomotiv üreticilerinin taleplerini karşılamakta zaman zaman yetersiz kalmasından kaynaklandığı; söz konusu gecikmelerin mevcut olay bakımından kötüye kullanma olarak kabul edilemeyeceği anlaşıldığından, MAYSAN MANDO hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Önaraştırma Yapılan: MAYSAN MANDO

- (5) MAYSAN MANDO'nun ürün gamı, binek araçlar, hafif ticari araçlar, otobüsler ve ağır kamyonların yanı sıra, demiryolları ve askeri uygulamalara yönelik geniş bir amortisör yelpazesinden oluşmaktadır. MAYSAN MANDO'nun toplam üretiminin (.....) oranındaki bölümü, (.....TİCARİ SIR.....) gibi yurtdışı OEM'lere (Original Equipment Manufacturer) ve (.....TİCARİ SIR.....) gibi çok sayıda yerel OEM'lere ayrılmıştır. MAYSAN MANDO, üretiminin %(.....) ile yurt içi satış sonrası ürün ve servis talebini karşılamakta; kalan %(.....) bölümünü ise yaklaşık 75 ülkeye ihraç etmektedir. MAYSAN MANDO'nun hissedarları Güney Kore'li bir şirket olan Mando Corporation ile Çukurova Holding A.Ş.'dir. MAYSAN MANDO ticari araçlar ve binek araçlar için ayrı olmak üzere Türkiye genelinde bayilik sistemi yoluyla faaliyetlerine devam etmektedir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (6) MAYSAN MANDO, Türkiye genelinde bayileri vasıtasıyla amortisör satışı yapmaktadır. Amortisörler, lastikler, sarmal yaylar ve bağlantı parçaları ile birlikte süspansiyon sisteminin en temel parçalarından biridir.
- (7) Rekabet Kurulunun otomotiv pazarına ilişkin benzer konulu kararlarında¹; otomotiv yedek parçalarının talep yönlü ikame edilebilirlikleri dikkate alınmış ve her bir yedek parça türü ayrı birer ürün pazarı olacak şekilde "şanzıman", "aks", "amortisör", "rot" ve "debriyaj" şeklinde daha dar pazar tanımları yapılmıştır.
- (8) Söz konusu Kurul kararları göz önünde bulundurularak, işbu dosya bakımından ilgili ürün pazarı "amortisör satışı" pazarı olarak ele alınmıştır.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (9) MAYSAN MANDO, ticari araçlar ve binek araçlar için amortisör satışı faaliyetlerini İstanbul, İzmir, Ankara, Konya, Denizli, Adana, Gaziantep, Samsun vb. gibi Türkiye'nin

¹ Kurulun 25.12.2001 tarih ve 01-63/644-170 sayılı kararı ile 08.08.2002 tarih ve 02-47/601-243 sayılı kararı.

geneline yayılmış bayileri vasıtasıyla yürütmektedir. Dolayısıyla, dosya bakımından ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak tanımlanmıştır.

I.3. Öneraştırma Sürecinde Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

I.3.1. MAYSAN MANDO'dan Elde Edilen Bilgiler

- (10) Öneraştırma kapsamında MAYSAN MANDO'da yapılan incelemede raportörlerce; MAYSAN MANDO'nun bayileri ile olan ilişkilerinin nasıl kurulup nasıl sona erdirildiği, bayilere yapılan ürün sevkiyatlarında yaşanan sıkıntıların sebepleri ve bayilik sisteminin genel işleyişi hakkında bilgi alınmıştır. Söz konusu bilgilere ilişkin olarak bazı e-posta yazışmaları elde edilmiştir. Ayrıca MAYSAN MANDO'dan 2013-2015 yılları arasında amortisör satışlarına ilişkin olarak pazar payı ve ciro bilgisi talep edilmiştir.
- (11) Cevabi bilgilerde, bayilerin rakip amortisör üreticilerinin de ürünlerini satmakta oldukları; bugüne kadar bayileri ile satış adetleri hususunda karşılıklı hiçbir bilgi alışverişlerinin bulunmadığı, dolayısıyla da talep edilen amortisör satışlarına ilişkin pazar payı bilgisine sahip olmadıkları belirtilmiştir. Ancak MAYSAN MANDO, 2013-2015 yılları arasında yapmış olduğu amortisör satışlarının dağılımına ilişkin aşağıdaki tabloyu sunmuştur:

Tablo: MAYSAN MANDO Amortisör Satış Oranları (%)

Müşteri Bazlı Amortisör Satış Oranları	2013	2014	2015
Yurtiçi Araç Üreticileri (OEM)	(.....)	(.....)	(.....)
Yurtiçi Yenileme Pazarı	(.....)	(.....)	(.....)
Yurtdışı Araç Üreticileri (OEM)	(.....)	(.....)	(.....)
Yurtdışı Yenileme Pazarı	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	(.....)

I.3.2. Şikayetçi'den Elde Edilen Bilgiler

- (12) Şikayetçi'den elde edilen bilgilere göre, MAYSAN MANDO ile yapılan bayilik anlaşmasının bitmesine ilişkin olarak herhangi bir yazılı doküman vs. bulunmamakta olup; talep edilen siparişlerin neden gönderilmediği hususunda Şikayetçi tarafından MAYSAN MANDO'nun aranması üzerine, herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin siparişlerin gönderilmeyeceğinin ve dilerirse Şikayetçi'nin bayilik akdinin feshedilmesini talep edebileceğinin ifade edildiği belirtilmektedir.
- (13) Şikayetçi'nin 2012-2015 yılları arasında MAYSAN MANDO ürünlerinin satışından elde ettiği cironun söz konusu yıllara ait toplam cirosu içindeki payı incelendiğinde ise; 2012 yılında %(.....), 2013 yılında %(.....), 2014 yılında %(.....) ve 2015 yılı altı aylık dönemde ise %(.....) olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla Şikayetçi'nin MAYSAN MANDO ürünleri satışından elde ettiği cironun toplam cirosu içindeki payının ortalama %(.....) arasında olduğu görülmektedir.

I.4. Değerlendirme

I.4.1. 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. Maddesi Çerçevesinde Yapılan Değerlendirme

- (14) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler yasaklanmaktadır. Bu kapsamda "Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi" rekabeti kısıtlayıcı anlaşma veya uyumlu eylem türlerinden biri olarak kabul edilmektedir.
- (15) Şikayetçi'nin rakibi konumundaki bayilerin MAYSAN MANDO'ya mal vermemesi konusunda baskı yaptıkları iddiası, anılan madde kapsamında değerlendirilebilecek niteliktedir. Bu çerçevede öncelikle MAYSAN MANDO ve bayileri arasında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın var olup olmadığı hususu incelenmiştir. Ancak, yapılan yerinde incelemede söz konusu iddiayı destekler nitelikte herhangi bir bulgu veya belgeye rastlanmamıştır.
- (16) Bununla birlikte incelenen e-posta yazışmalarından, sadece Şikayetçi'nin değil başka bayilerin de MAYSAN MANDO ürünlerinin arzında yaşanan gecikmelerden şikayetçi oldukları anlaşılmaktadır. Örneğin, (.....) yetkilisi tarafından 10.08.2015 tarihinde MAYSAN MANDO yetkilisine gönderilen e-postada, sevkiyatlardaki gecikme aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:
- "... bey ...Üretim ve sevkiyat devam ediyor sanırım...Bize malzeme gelmiyor 1 haftadır acil ihtiyaçlarım da var bakar mısınız stoklarda var mı?"*
- (17) Başka bir bayi olan (.....) tarafından MAYSAN MANDO yetkilisine gönderilen e-postada ise MAYSAN MANDO ürünlerinin bulunmasında yaşanan sıkıntılar aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:
- "Merhaba
...biz yine mücadele verdik maysanı yerleştirdik ama mal piyasada yok o kadar firmayla çalışmamıza rağmen mal yok."*
- (18) Bahse konu gecikmelerin sebebi, MAYSAN MANDO yetkilisi tarafından pazarlama stratejisinde yapılan değişiklik olarak açıklanmıştır. Şöyle ki; 2015 yılında, basına yansıyan haberlerde de ifade edildiği üzere, otomotiv arzında ve talebinde rekor kabul edilebilecek artışlar olmuş ve yeni araç üreticilerinin amortisör talebi artmıştır. Ancak, MAYSAN MANDO'nun üretimi ve stokları bu yoğunlukta bir talebe hazır olmadığı için öncelikli olarak daha kârlı olan yeni araç üreticilerine mal sevkiyatı yapılmış; bu durum bayilere yapılan sevkiyatlarda gecikmelere neden olmuştur. Dolayısıyla, Şikayetçi'ye ürün sevkiyatının gecikmesindeki sebeplerden birinin OEM'lerin amortisör talebindeki artış ve MAYSAN MANDO tarafından önceliğin bu talebin karşılanmasına verilmesinin olduğu anlaşılmaktadır.
- (19) Öte yandan ŞİKAYETÇİ'ye yapılan sevkiyatlarda yaşanan gecikmelerin ve en nihayetinde Şikayetçi'ye mal arzının tamamen kesilmesinin, Şikayetçi'yi piyasa dışına çıkarmayı amaçlayan veya Şikayetçi'nin pazar dışına itilmesine yol açabilecek nitelikte olup olmadığının da değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim, doğrudan yahut dolaylı olarak mal vermeyi/sözleşme yapmayı reddetme 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek kötüye kullanma hallerinden biridir.

1.4.2. 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

- (20) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında incelenen bir davranışın ihlal teşkil edebilmesi için davranışı gerçekleştiren teşebbüsün hâkim durumda olmasının yanı sıra, söz konusu davranışın kötüye kullanma niteliği taşıması gerekmektedir. Başvuru konusu

olay bakımından öncelikle kötüye kullanmanın varlığına yönelik iddiaların değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir.

- (21) Şikayetçi, sevkiyatların diğer bayilerin baskıları üzerine MAYSAN MANDO tarafından kasıtlı olarak geciktirildiğini ve daha sonra ise tamamen durdurulduğunu iddia etmektedir. MAYSAN MANDO'da yapılan incelemede doğrudan yahut dolaylı olarak mal vermeyi/sözleşme yapmayı reddetmeye dayanak teşkil edebilecek herhangi bir yazışmaya rastlanmamıştır. MAYSAN MANDO'ya, bayilerle kurulan sözleşmeye dayalı ilişkinin hangi hallerde sonlandırıldığı sorulduğunda; bugüne kadar sık sık bayiliğin sonlandırılması durumuyla karşılaşmadığı, ancak istisnai durumlarda bayilik ilişkisinin bitirildiği, bu hallerin öncelikli olarak bayiden gelen siparişin uygun zamanda sevk edilememesi nedeniyle bayi tarafından gelen talep üzerine olduğu, ikinci olarak fatura vadelerine uyumsuzluktan bir diğer ifade ile mutabık kalınan ödeme koşullarına uyarıldığı halde bayi tarafından uyulmamasından kaynaklanabileceği ifade edilmiştir. Üçüncü olarak, bayilerin istenilen satış rakamına ve prim hedefine uymaması durumunda bayi prim sistemine giremediği ve bayiliğin sonlandırıldığı belirtilmiştir. Özetle mutabık kalınan ticari koşullara uyulması halinde MAYSAN MANDO tarafından bayilik sonlandırma durumunun söz konusu olmadığı ileri sürülmüştür. Son olarak bayinin teminat mektubunu (her bayi yaptığı satış oranında teminat mektubu sunmak zorunda) yenilememesi durumunda da bayilik ilişkisinin otomatik olarak son bulduğu ifade edilmiştir. MAYSAN MANDO yetkilisi tarafından şifahen, sevkiyatlarda yaşanan gecikmeler üzerine bazı bayilerin teminat mektuplarını yenilemediği ve bunun sonucunda bayilik ilişkisinin bittiği ifade edilmiştir.
- (22) Bu çerçevede esasında bayilik ilişkisinin Şikayetçi tarafından bitirildiği anlaşılmaktadır. Sevkiyatta yaşanan gecikmelerin kasıtlı olduğunun ve Şikayetçi'yi bayilik ilişkisini sonlandırmaya zorladığının kabul edilmesi ve bu durumun dolaylı olarak mal vermeyi reddetme olarak değerlendirilmesi halinde söz konusu hususun kötüye kullanma olarak kabul edilip edilemeyeceğinin ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (23) Rekabet hukuku uygulamasında, esas olarak, hâkim durumda olsun ya da olmasın tüm teşebbüslerin iş yapacakları teşebbüsleri özgürce seçme ve mülkiyetlerinde bulunan varlıklar üzerinde özgürce tasarruf edebilme hakları olduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte, istisnai bazı durumlarda hâkim durumdaki teşebbüslerin sözleşme yapmayı reddetmeleri rekabeti kısıtlayıcı bir davranış olarak değerlendirilebilmekte ve hâkim durumdaki teşebbüse rekabet hukuku çerçevesinde sözleşme yapma yükümlülüğü getirilebilmektedir.
- (24) Sözleşme yapmayı/mal vermeyi reddetme, mal veya hizmet alımına ilişkin mevcut bir sözleşme ilişkisinin kesilmesi şeklinde de ortaya çıkabilmektedir. Sözleşme yapmayı/mal vermeyi reddetmenin ihlal olarak değerlendirilebilmesi için üç koşulun aynı anda gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılması gerekmektedir. Bu çerçevede;
- Reddetme, alt pazarda rekabet etmek için vazgeçilmez bir ürüne ya da hizmete ilişkin olmalı,
 - Reddetmenin, alt pazarda etkin rekabeti ortadan kaldırması muhtemel olmalı,
 - Reddetmenin tüketici zararına yol açması muhtemel olmalıdır.
- (25) Başvuru konusu olay bakımından üç koşulun aynı anda sağlanıp sağlanmadığına bakıldığında, öncelikle MAYSAN MANDO tarafından üretilen amortisörlerin Şikayetçi'nin otomotiv yedek parça pazarında rekabet edebilmesi bakımından vazgeçilmez olmadığı anlaşılmaktadır. Nitekim dosyada yer alan ciro bilgilerine bakıldığında, MAYSAN MANDO ürünlerinin Şikayetçi'nin toplam gelirleri içindeki payının %(.....) civarında olduğu

görülmektedir. Bu bakımdan, söz konusu ürünleri satamamanın Şikayetçi'nin pazar dışına itilmesine ya da alt pazardaki etkin rekabetin ortadan kalkmasına yol açmasının mümkün olmadığı değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, mal vermeyi reddetmenin kötüye kullanma olarak nitelendirilebilmesi için gerekli koşullarının mevcut olay bakımından karşılanmadığı ve bu haliyle MAYSAN MANDO'nun Şikayetçi'ye ürün sevkiyatı yapmamasının kötüye kullanma olarak değerlendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (26) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.